

דרכנו ע"פ שיחות הרצי"ה לפרשת בהר- ישיבת הארץ וקיום מצות השמיטה

ראש הישיבה

1. ויקרא כ"ה א-ב

א וַיְדַבֵּר יְקֻנֹק אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר:

ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תֵבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לִיקְנוֹךְ:

רש"י לפסוק א'

בהר סיני-

מה ענין שמיטה אל כל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אללא מה שמיטה נאמרו כללית ופרטית ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללית ודקדוקיה מסיני, כך שנויה בתורת כהנים. ונראה לי שכן פירושה לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנסניתצערצות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, ובא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה מסיני היו כולם כללית ודקדוקיהן, וחזרו ונסנו בערצות מואב:

2. שיחות הרצי"ה, ויקרא עמ' 243

20. מצוות תלויות בארץ⁹⁶

הנשמתיות הכלל-ישראלית מתגלה רק בארץ-ישראל, עד כדי מציאות של מצוות תלויות בארץ. "ושבתה הארץ שבת לד"⁹⁷. המצוות הן תלויות בארץ. איננו מוצאים בשום מקום את הביטוי "הארץ התלויה במצוות"⁹⁸. באופן אמיתי, כל מצוות התורה קשורות לארץ⁹⁹. וכשעם ישראל מופיע בשלמות בריאותו בארצו, נמשכות מכך מצוות מיוחדות התלויות בארץ. על-כן, לרוב שיטות הראשונים אין מצוות השמיטה בזמן הזה אלא מדרבנן, והרב מ"מ כשר (שליט"א) [וצ"ל] הביא בקונטרס רשימה גדולה של ראשונים על פיהם אין שמיטה בזמן הזה אפילו מדרבנן. אמיתיות השמיטה היא כשיש יובל. דבר ברור הוא שאין שמיטה כשאין יובל, כפשטות הפסוקים. "וקראתם דרור בארץ לכל ישביה"¹⁰⁰ "בזמן שכל יושביה עליה"¹⁰¹. כמובן, לא מדובר על יושבים גויים, אלא עליכם: "כי תבאו אל הארץ"⁹⁷.

3. שיחות הרצי"ה, ויקרא עמ' 244

21. ענין שמיטה אצל הר סיני

"וידבר ד' אל משה בהר סיני לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו אל הארץ¹⁰² אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לד"¹⁰³. "מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני? אלא, מה שמיטה נאמרו כללית ודקדוקיה¹⁰⁴ מסיני, אף כולם נאמרו כללית ודקדוקיהם מסיני¹⁰⁵. למשל, בשבת יש כללים ופרטים, אבות ותולדות, דברים חמורים ודברים קלים. שמיטה היא דוגמא לכל התורה כולה, שבה יש כללים ופרטים השייכים כולם למקור אלוהי אחד. גילוי זה נעשה באופן הבולט ביותר במצוות שמיטה הנאחזת בקרקע. אמנם יש עוד מצוות התלויות בארץ כגון תרומות ומעשרות, אבל במצוות שמיטה מופיעה האחיזה היותר גדולה בארץ בכללות האומה והמדינה. כל התורה כולה היא בדוגמת ובדמיון התקשרות זו. לכן "כי תבאו אל הארץ", מיד "ושבתה הארץ"⁹⁷.

22. "ושבתה הארץ"¹⁰⁶

מה פירוש "ושבתה הארץ"⁹⁷, הרי אנו שובתים ולא הארץ? אנו מקבלים עלינו מצוות, ומה מוכן הדבר שהארץ מקבלת מצות עשה? ואמנם הרמב"ם כותב שיש מצות עשה "שתשבות הארץ בשביעית ממלאכתה"¹⁰⁷. לארץ-ישראל יש נשמה ושייכות לחלות מצוות. זה שייך לסודות התורה והארץ. ארץ-ישראל היא בריאה מיוחדת, בין אם הדבר מוכן לנו עכשיו בין אם איננו מוכן. "ושבתה הארץ" מתייחס לעם עם הארץ, "מי כעמך ישראל, גוי אחד בארץ"⁷³, אף הארץ שייכת ל"נצח ישראל"⁴³. "הארץ לעולם עמדת"¹⁰⁸. במצוה זו מתגלה לדורות המקור האחדותי של כלליה ופרטיה של תורה.

5. תשובות חת"ס יורה דעה סימן רל"ד

היא שישבו בה ישראל על כל פנים, זהו כוונת הרמב"ם. מ"מ נראה מדבריו כי לא נפחתה קדושתה ולא תליא כלל בקיום מצות, אלא הארץ עצמה קדושה וירושלים קדושה יותר:

6. ויקרא כ"ז ל"ג- ל"ה

- (לג) וְאֶתְכֶם אֲזַרָּה בַּגּוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אֶחְרִיכֶם חָרָב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׂמָמָה וְעָרֵיכֶם יְהִיוּ חָרְבָּה;
- (לד) אִם תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שִׁבְתֶּיךָ כֹּל יְמֵי הַשְּׂמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם אִם תִּשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת־שִׁבְתֶּיךָ;
- (לה) כָּל־יְמֵי הַשְּׂמָמָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שִׁבְתָּהּ בְּשִׁבְתֵּיכֶם בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ;

7. הקדמה לשבת הארץ- היחיד מתנער- כמו שהוא

היחיד מתנער מחיי-החול לפרקים קרובים, - ככל שבת. "בא שבת באה מנוחה", מתחלת הנפש להשתחרר מכבליה הקשים, "ביום הניח ד' לך מעצבך ומרגוזך ומן העבודה הקשה אשר עובד כך", ומבקשת היא לה אז נתיבות עליונות, חפצים רוחניים, כפי טבע-מקורה, "טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון, להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות, עלי עשור ועלי נבל, עלי הגיון בכנור". "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם!" יום קדוש, אשר בו תתגלה נטית האומה - הנטיה של החיים האלהיים כמו שהם - ביחידיה, אות היא לאומה שיש בסגולת נשמתה צרך ויכולת להתענג על ה', - ונעם אלהי, המתכנס לנקודה רוחנית של נשמה-יתרה, שרוי בלבו של כל יחיד מבניה.

8. בבא מציעא ל"ט ע"א

נְטוּשִׁים רַבְעִיכֶם רַחֲמֵיכֶם וְהַשְׁבִּיעִית תִּשְׁמַמְתָּהּ
וְנִמְשַׁתָּהּ אֶפְקֵתָא רַמְלָא רַחוּמֵיכֶם